

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

O novém občanském zákoníku a jeho dopadu na oblast pohřebnictví

JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

Právo na ľudskú dôstojnosť
Konferencia pohrebníctva, Trenčín, 5. 11.2014

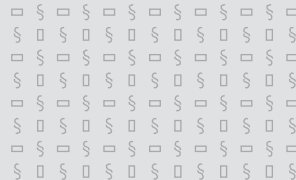
Nový občanský zákoník

- Schválen jako zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Účinnost od 1. ledna 2014

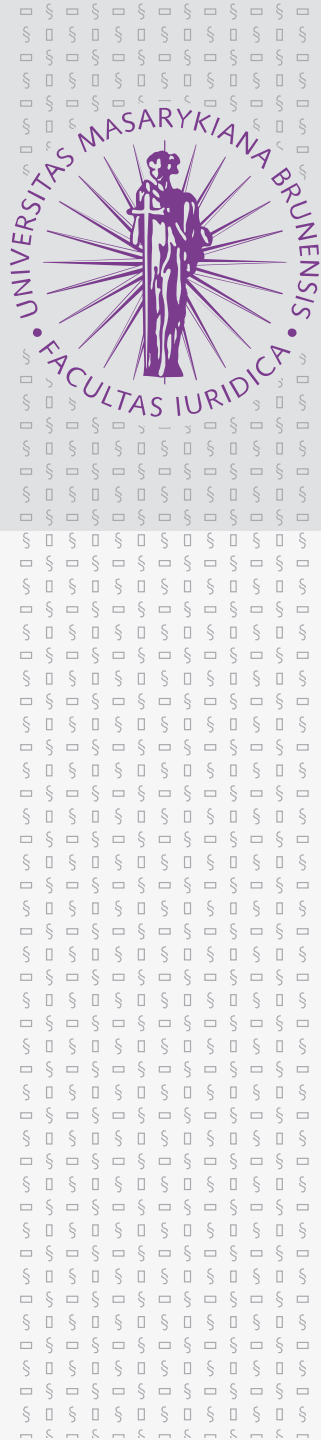
Důvody rekodifikace

- Nový občanský zákoník reaguje na potřebu změny v soukromém právu.
- Původní občanský zákoník byl přijat v roce 1964. Od té doby byl již mnohokrát upravován (novelizován).
- Vychází z poměrů 60. let a z tehdejších názorů na soukromé právo, což zapříčinilo jeden z největších nedostatků tohoto zákoníku - roztříštěnost úpravy občanskoprávních vztahů v několika různých právních předpisech.

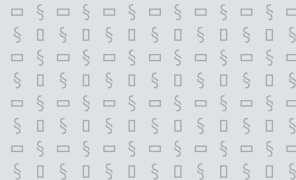
Cíle rekodifikace

- Nový občanský zákoník klade důraz jak na naše demokratické právní tradice, tak i na principy a standardy soukromého práva v Evropě.
- Česká republika prošla za období posledních 20 let rozsáhlými společenskými změnami. Vytvořením a přijetím nového občanského zákoníku se i v oblasti soukromého práva zařadíme mezi ostatní vyspělé evropské země.
- Vytvoření předpisu, který bude srozumitelný pro všechny, nejen pro právníky

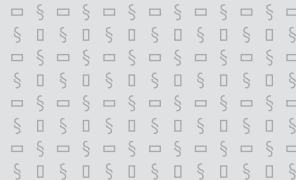
MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Právo na lidskou důstojnost v NOZ

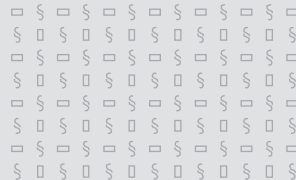
Právo na lidskou důstojnost v NOZ I.

- § 91 a § 92
- Člověk je nedotknutelný
- Právo na ochranu tělesné integrity se uplatňuje i po smrti člověka
  - Zákaz nakládání s lidskými ostatky nedůstojným způsobem
  - Preference uložení ostatků na veřejné pohřebišti
    - Jinak vydání tomu, koho zemřelý za svého života určil, příp. manžel, dítěti, rodičům nebo jiným dědicům
    - Speciální ustanovení v zákoně o pohřbnictví, avšak pouze ve vztahu ke kremacím
      - § 14 odst. 2 písm. g) - vydání osobě, která sjednala pohřeb

Právo na lidskou důstojnost v NOZ II.

- § 113 až § 117
- Člověk má právo rozhodnout se, jak bude naloženo s tělem po jeho smrti
  - Presumpce nesouhlasu s pitvou či využitím těla pro vědecké účely
- Člověk má právo rozhodnout, jaký bude mít pohřeb
  - Zákon částečně řeší postup v případě, kdy člověk za svého života pohřeb neurčí

Postmortální ochrana osobnosti v NOZ

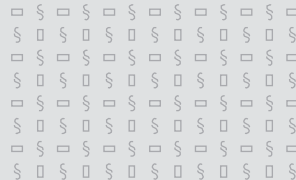
- § 82
- Ochrany osobnosti zemřelého se může domáhat kterákoliv z osob blízkých
  - Žádat lze zejména zdržení se zásahu do osobnosti zemřelého, ale rovněž návrat do původního stavu, náhradu způsobené újmy nebo satisfakci
- Osobami blízkými jsou podle § 22 příbuzný v řadě přímé, sourozenec, manžel, (registrovaný) partner
- Jiné osoby pouze pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní.

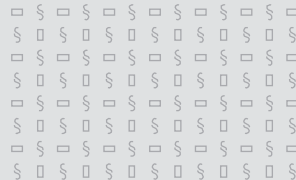
MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Dopady NOZ na problematiku pohřebnictví

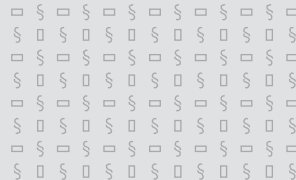
Zákon o pohřebnictví

- Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, ve znění pozdějších předpisů
- § 1
  - Tento zákon stanoví podmínky pro zacházení s lidskými pozůstatky a s lidskými ostatky, práva a povinnosti související s provozováním pohřební služby, prováděním balzamací a konzervací lidských pozůstatků a s provozováním krematorií a pohřebišť.
- Jedná se o předpis soukromoprávní nebo veřejnoprávní?
- Lze podpůrně použít ustanovení nového občanského zákoníku?

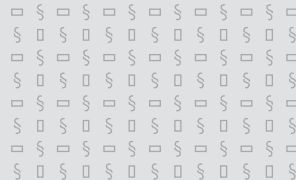
Problematické oblasti dopadů NOZ na zákon o pohřebnictví

- Hrobka jako samostatná nemovitá věc
- NOZ změnil definici nemovité věci
- Podle § 498 platí, že nemovitou věcí je pozemek a podpovrchová stavba se samostatným účelovým určením
- Nemovité věci mají mnohdy jiný právní režim než věci movité, což se projevuje i ve vztahu k hrobům
  - Opuštění nemovité věci

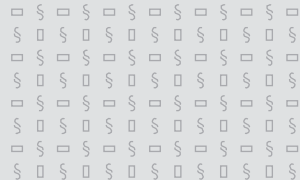
Opuštění hrobky

- Zákon o pohřebnictví explicitně rozlišuje pojmy
  - Hrobové místo
  - Hrobka
- Nedojde-li k prodloužení trvání nájemního vztahu k hrobovému místu, řeší zákon o pohřebnictví pouze převzetí hrobového zařízení (včetně urny)
- Jaký je režim opuštěného hrobu (hrobky)?
  - Vzhledem k tomu, že jde o věc nemovitou, připadá podle § 1045 odst. 2 NOZ státu
  - Kdo hradí náklady spojené s údržbou?
  - Jedná se o zbytečnou komplikaci, mělo by dojít ke změně

Sjednání pohřbu

- § 5 zákona o pohřebnictví
- Do 96 hodin od oznámení úmrtí povinnost sjednat pohřeb
  - Pohřeb sjednávají zejména osoby uvedené v § 114 NOZ
  - Jinak obec na náklady dědiců nebo státu
- Zákon neřeší konkurenci způsobů provedení pohřbu
- Jak zvolit správný způsob řešení, pokud pohřeb člověka současně (na jiných místech) sjednají jiné osoby

- Vydání ostatků

Pouze nájem hrobového místa?

- Lze hrobové místo pouze pronajmout?
- Zákon o pohřebnictví hovoří pouze o nájmu.
- Přichází v úvahu i koupě nebo darování hrobového místa?
  - Zákaz vyplývá z § 17 zákona o pohřebnictví
- Přichází v úvahu i výpůjčka nebo výprosa hrobového místa?
  - Zákaz v zákoně chybí, měl by se tedy uplatnit princip, že co není zakázáno, je dovoleno

Děkuji za pozornost